

آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه

تاریخ: جمعه، 19 تیر، 1388
موضوع: حقوق حمل و نقل

وزیران عضو کارگروه توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت در جلسه مورخ 1387/11/19 به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب‌نامه شماره 131401/ت41048-ه مورخ 1387/7/30 آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه را به شرح زیر تصویب نمودند:

شماره 61585/ت42282ك

آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه

۱۳۸۸/۳/۳۰

وزارت راه و ترابری - وزارت کشور - وزارت بازرگانی - وزارت تعاون
وزیران عضو کارگروه توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت در جلسه مورخ 1387/11/19 به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب‌نامه شماره 131401/ت41048-ه مورخ 1387/7/30 آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه را به شرح زیر تصویب نمودند:

آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه

ماده 1- در این آیین‌نامه اصطلاحات و عبارات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- الف - ستاد: ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت
- ب - شورای عالی: شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور
- پ - شورای همتا: شورای هماهنگی ترافیک استان
- ت - شورا: شورای اسلامی شهر
- ث - سازمان مدیریت حمل و نقل مسافر: سازمان مدیریت حمل و نقل همگانی تابع شهرداری با اساسنامه مصوب که مدیریت و نظارت بر سامانه‌های حمل و نقل عمومی شهری شهر اعم از انواع تاکسی، ون، مینی‌بوس، میدیوس و اتوبوس را بر عهده دارد.
- ج - سازمان مدیریت حمل و نقل بار: سازمان مدیریت حمل و نقل بار تابع شهرداری با اساسنامه مصوب که مدیریت و نظارت بر سامانه‌های حمل و نقل عمومی بار شهری اعم از شرکت‌های حمل و نقل بار شهری و حومه‌ای را بر عهده خواهد داشت.
- چ - مدیریت حمل و نقل مسافر: مدیریت حمل و نقل مسافر در شهرهایی که دارای سازمان حمل و نقل همگانی هستند ایجاد شده و مدیریت و نظارت بر فعالیت سامانه‌های حمل و نقل مسافر را زیر نظر سازمان حمل و نقل همگانی برعهده دارد.
- ح - مدیریت حمل و نقل بار: مدیریت حمل و نقل بار شهرداری در شهرهایی که دارای سازمان حمل و نقل همگانی هستند ایجاد شده و مدیریت و نظارت بر حمل و نقل بار را زیر نظر سازمان حمل و نقل همگانی برعهده دارد.
- خ - مدیریت حمل و نقل بار و مسافر: مدیریت حمل و نقل بار شهرداری در شهرهایی که فاقد هر یک از سازمان‌های یادشده برای مدیریت امور حمل و نقل بار و مسافر هستند ایجاد شده و مدیریت و نظارت بر حمل و نقل بار و مسافر را بر عهده دارد.
- د - شرکت حمل و نقل بار شهری: شخصیت حقوقی که با رعایت مفاد این آیین‌نامه و مقررات مربوط، با هدف حمل و نقل بار شهری موفق به اخذ مجوزهای لازم از شهرداری در حمل و نقل بار (به نمایندگی از شهرداری) شده و تحت نظر شهرداری فعالیت می‌نماید.
- ذ - شرکت حمل و نقل مسافر شهری: شخصیت حقوقی که با رعایت مفاد این آیین‌نامه و مقررات مربوط، با هدف حمل و نقل شهری موفق به اخذ مجوزهای لازم از شهرداری شده و فعالیت می‌نماید.
- ر - پروانه اشتغال به حمل بار و مسافر: مجوزی که برای اشتغال به حمل بار و مسافر توسط شخص حقیقی واجد شرایط تحت پوشش شرکت حمل و نقل برای مدت، خدمت، مسیر و محدوده معین، طبق این آیین‌نامه و سایر مقررات مرتبط، توسط شهرداری صادر می‌گردد.
- ز - محدوده: براساس قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب 1384- محدوده شهر عبارت است از حد کالبدی موجود شهر و توسعه آنی در دوره طرح جامع و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر که ضوابط و مقررات شهرسازی در آن لازم‌الاجرا است. شهرداریها علاوه بر اجرای طرح‌های عمرانی از جمله احداث و توسعه معابر و تأمین خدمات شهری و تأسیسات زیربنایی در چارچوب وظایف قانونی مرز کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات و سایر اقدامات مربوط به توسعه و عمران در داخل محدوده شهر را

نیز به عهده دارند.

ژ- حریم: براساس قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب 1384- حریم شهر عبارت است از قسمتی از اراضی بدون فاصله پیرامون محدوده شهر که نظارت و کنترل شهرداری در آن ضرورت دارد و از مرز تقسیمات کشوری شهرستان و بخش مربوط تجاوز نکند. در این آیین نامه منظور از کلمه « حومه » همان حریم می باشد.

ماده 2- به موجب ماده (9) قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت - مصوب 1386- و ماده (2) آیین نامه اجرایی قانون یادشده، حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه (حریم) آن، توسط شهرداریها مدیریت می شود.

ماده 3- شهرداری برای انجام وظایف مدیریتی خود در حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه می تواند در شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر، سازمان مدیریت حمل و نقل مسافر و سازمان مدیریت حمل و نقل بار و در شهرهای دارای سازمان حمل و نقل همگانی، مدیریت حمل و نقل مسافر و مدیریت حمل و نقل بار در سازمان حمل و نقل همگانی شهرداری و در سایر شهرها مدیریت حمل و نقل و مسافر تأسیس نماید.

تبصره - سازمان مدیریت حمل و نقل مسافر می تواند از ادغام سازمان (شرکت) اتوبوسرانی، تاکسیرانی، پایانه ها (و در صورت وجود، قطار شهری) به وجود آید.

ماده 4- برای انجام خدمات حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه آن، شرکتهای حمل و نقل بار یا مسافر درون شهری، در چارچوب مقررات و قوانین مربوط تحت مدیریت شهرداری فعالیت می نمایند.

تبصره 1- اشخاص حقیقی فعال در حمل و نقل باید ظرف شش ماه پس از ابلاغ این آیین نامه صرفاً در قالب شرکت تعاونی یا خصوصی ساماندهی شده مجاز به ادامه فعالیت خواهند بود.

تبصره 2- اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در حمل و نقل شهری و حومه ای بار و مسافر موظفند حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه و براساس برنامه زمان بندی شهرداری، خود را با مفاد آن تطبیق دهند. در غیراین صورت، با اعلام شهرداری، نیروی انتظامی از ادامه فعالیت آنها جلوگیری خواهند نمود.

ماده 5- با تصویب این آیین نامه وظایف و اختیارات مشابه اشخاص حقوقی، دستگاهها، سازمانها، نهادها، اتحادیه ها، تعاونی ها و تشکلهای صنفی فعال در امور حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهرها و حومه، به شهرداری واگذار می گردد و نامبردگان مذکور موظفند ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه، سوابق، اسناد، مدارک و اطلاعات مربوط را طی صورتجلسه، در اختیار شهرداریها (یا سازمانها/شرکتها و واحدهایی که به نمایندگی از شهرداری معرفی می گردند) قرار دهند.

ماده 6- شهرداریها موظفند با رعایت مقررات مربوط، در موارد ذیل برای مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهرها و حومه آن اقدام نمایند:

الف - مطالعه، تهیه و تنظیم برنامه جامع و هماهنگ برای تعیین خطمشی اجرایی حمل و نقل بار و مسافر درون شهری و اجرای آن در قالب برنامه های درازمدت، میان مدت و کوتاه مدت پس از تصویب در مراجع ذیصلاح.

ب - آموزش و فرهنگسازی

پ - مدیریت و استقرار سامانه های هوشمند حمل و نقل (ITS)

ت - مدیریت و توسعه سامانه حمل و نقل عمومی

ث - اعمال ضوابط ایمنی حمل و نقل بار و مسافر

ج - معاینه فنی خودروها براساس مقررات مربوط

چ - صدور پروانه بهره برداری شرکتهای حمل و نقل بار و مسافر و نظارت بر فعالیت آنها.

ح - صدور پروانه فعالیت ناوگان حمل و نقل بار و مسافر

خ - صدور پروانه اشتغال افراد در امور حمل و نقل بار و مسافر

د - صدور برنامه و برگ بار ویژه (ترافیکی)

ذ - راه اندازی و اداره پایانه های بار و مسافر شهری و حومه ای

ر - اعمال محدودیت زمانی و مکانی برای حمل و نقل بار و مسافر

ز - نظارت مستمر بر عملکرد و رضایت ذینفعان حمل و نقل بار و مسافر

ماده 7- تا زمان تدوین و ابلاغ ضوابط ایمنی حمل و نقل بار در محدوده شهر و حومه، آیین نامه ها و

دستورالعمل های جاری مربوط به ایمنی حمل و نقل جاده ای بار، ملاک عمل است.

ماده 8- برای رسیدگی به تخلف در امور حمل و نقل بار و مسافر، هیئت انضباطی سه نفره مرکب از نماینده شهردار، نماینده وزارت کشور و نماینده شرکتهای حمل و نقل بار یا مسافر تشکیل شده و نسبت به تخلف شرکتهای ذینفعان رسیدگی و رأی لازم را صادر می نماید.

ماده 9- دستگاههای اجرایی ذیربط به ویژه وزارتخانه های کشور، تعاون، راه و ترابری، بازرگانی و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، موظفند همکاری و هماهنگی های لازم را با شهرداری برای اجرای وظایف مقرر در این آیین نامه به عمل آورند.

ماده 10- برای پیگیری اجرای مفاد این آیین نامه در استانها، کارگروهی به ریاست استاندار و متشکل از

اشخاص ذیل ایجاد می شود:

الف - معاون امور عمرانی استانداری به عنوان دبیر کارگروه

ب - فرمانده نیروی انتظامی استان

ج - شهردار شهر مربوط

د - فرماندار شهرستان مربوط

ماده 11- شهرداریها عملکرد سه ماهه خود را به شورای همتا گزارش نموده و شورای همتا موظف است ضمن نظارت مستمر بر اجرای مفاد آیین نامه توسط شهرداریها، عملکرد سه ماهه را به وزارت کشور (دبیرخانه شورای عالی) گزارش نماید. شورای عالی باید گزارش عملکرد شش ماهه استانها را جمع بندی نموده و به ستاد ارسال نماید.

ماده 12- وزارت کشور موظف است ضمن نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه و ارزیابی عملکرد شهرداریها، شرایط لازم برای اعطای جایزه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر درون شهری را فراهم و به ستاد گزارش نماید. این تصویب نامه در تاریخ 1388/3/17 به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است

شماره 42282/154442 اصلاح آیین نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه

وزارت راه و ترابری - وزارت کشور - وزارت بازرگانی - وزارت تعاون
نظر به اینکه در تصویب نامه شماره 61585/ت/42282 مورخ 1388/3/2 که براساس متن پیشنهادی تنظیم و ابلاغ شده است، اشتباهاتی به شرح زیر صورت گرفته است، لذا مراتب برای اصلاح اعلام می شود:

- 1- در بند (ث) ماده (1) واژه « همگانی » عبارت « شهری شهر » به واژه « مسافر » تبدیل می شوند.
- 2- در بند (خ) ماده (1) قبل از واژه « شهرداری » عبارت « و مسافر » اضافه می شود.
- 3- در بند (د) ماده (1) عبارت « (به نمایندگی از شهرداری) » حذف می شود.
- 4- در بند (ذ) ماده (1) واژه « مسافر » بعد از عبارت « با هدف حمل و نقل » و عبارت « تحت نظر مؤسسه یادشده » قبل از واژه « فعالیت » اضافه می شود.
- 5- در ماده (3) بعد از واژه « می تواند » عبارت « با توجه به شرایط شهر و تشکیلات حمل و نقل خود » اضافه و عبارت « مدیریت حمل و نقل و مسافر » به عبارت « مدیریت حمل و نقل بار و مسافر » اصلاح می شود.
- 6- در تبصره ماده (3) واژه مدیریت « پایانه ها » حذف می شود.
- 7- در ماده (4) بعد از عبارت « مقررات و قوانین مربوط » عبارت « که در قالب تبصره های (1) و (2) این ماده تأسیس شده و به ثبت رسیده یا خواهند رسید » اضافه می شود.
- 8- در تبصره های (1) و (2) ماده (4) عبارت « ظرف شش ماه » به عبارت « ظرف دوازده ماه » تغییر می یابد.
- 9- در ماده (5) بعد از عبارت « تشکیلات های صنفی فعال » عبارت « از جمله آژانس ها و مؤسسات خودروی کرایه و مانند آنها » و بعد از عبارت « اطلاعات مربوط را » عبارت « بنا به درخواست شهرداری هر شهر از کارگروه موضوع ماده (10) این آیین نامه » اضافه می شود.
- 10- متن ماده (7) به عبارت « تا زمان تدوین و ابلاغ ضوابط ایمنی حمل و نقل بار یا مسافر، آن بخش از آیین نامه ها و دستورالعمل های جاری مربوط به ایمنی حمل و نقل جاده ای بار یا مسافر که قابل استفاده در ایمنی حمل و نقل بار و مسافر در شهر حومه می باشد ملاک عمل است » تغییر می یابد.
- 11- در ماده (8) بعد از عبارت « تشکیل شده و » عبارت « مطابق آیین نامه های انضباطی مربوط که برابر مقررات در مراجع ذیصلاح تصویب شده یا می شود » اضافه می شود.
- 12- در ماده (10) بعد از عبارت « اجرای مفاد » عبارت « ماده (5) » اضافه می شود و متن زیر به عنوان بند « ه » به این ماده الحاق می شود.

« ه - نمایندگان دستگاه های اجرایی مربوط استان حسب موضوع ».

دبیر هیئت دولت - مجید دوستعلی